

Disputatio medica inauguralis de Ileo, seu Iliaca passione

<https://hdl.handle.net/1874/345772>

3.
DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE

ILEO, SEU ILIACA PASSIONE,

QUAM
AUSPICE DEO OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. JOHANNIS LEUSDEN,

Philosophiæ Doctoris, & Linguae Sanctæ in Illustri
Academia Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, & Nobilissima
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus Prærogativis &
Privilegiis, ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini subjicit

ISAACUS GALENUS, AMSTELÆ-BAT.

Ad diem 4. APRILIS, horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc xciii.

VIRO Reverendo

**D. GALENO
ABRAHAMO**

Medicinæ Doctori, apud
Amstelædamenses Practico
felicissimo, Veterrimo, & in
cætu Christianorum, quos
Mennonitas vocant, Verbi
Divini Ministro facundissi-
mo, Parenti suo plurimum
honorando, & ad busta co-
lendo, filiali obsequio,

Hæc Theſeis Inaugurales

offert, vovet, ac dedicat

ISAACUS GALENUS.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ILEO, SEU ILIACA PASSIONE.

§. I.

Udax Japethi genus, ut cum Horatio loquar, à multis ac crudelibus affligitur morbis, inter quos Ileos, seu Iliaca passio sane minimum sibi non vindicat locum, dummodo, quos affligit, non rarò brevi temporis spatio ultimum efflare facit halitum. Nos nostræ, si quæ in nobis est, eruditionis specimèn exhibitori, hanc nobis horrendam ac omnium ferè judicio funestam elegimus affectionem, quia nobis eam videre licuit: illam tamen breviter solummodo pertractare fert animus: quam ob rem, missis omnibus ambagibus, jamjam cum eâ in arenam descendimus, ab ejus Etymologemate nostra capientes primordia.

§. II.

In inquirenda ac investigandâ Ilei Etymologiâ, multum se torfere auctores, sunt, qui derivare conantur ἀπὸ τῆ εἰλεῖν vertendo, vel volvendo, quia in eo intestina manifestè convolvi & quasi in nodum complicari credidere: Unde & volvulus & convolvulus nuncupatur. Aliis suas natales debere videtur τῷ εἰλεῖν coarctare; permultis etiam persuasum est ortum esse ἀπὸ τῆ ἰλειῖν misereri, quia cum acutissimo conjunctus dolore, ægros haud rarò, miserere mei exclamare facit: unde Barbaram sectantes Medicinam, vel vulgus miserere mei dicere amat. Galen. 2. l. Meth. Med. cap. 2. ut & Cl. de la Boë Sylvius Prax. Med. lib. 1. cap. 14. §. 7. Ileum seu Iliacam passionem sic dictam esse putant à parte suâ primariè affecta, sc. ex intestino Ileo, quorum sententiæ nostrum & addimus calculum. Synonymiam quod spectat, varia etiam apud auctores hic

affectus fortitus est nomina: appellant enim $\chi\omicron\rho\delta\alpha\upsilon\lambda\omicron\nu$, (quod chordarum expansionem denotat) eò, quod manibus parti dolenti admotis chordæ tensæ sensus imprimatur. Insignitur & hoc malum nomine $\phi\epsilon\gamma\mu\acute{\alpha}$ teste *Hollerio*. Aliis vomitus stercoris, acutum tormentum, vel colicæ augmentum audit: & si quæ alia nomina, quorum recensioe nos non diutius detinebimus, ad majora properantes. Sed antequam ab ejus Etymologiâ discedamus, notare lubet antiquos Ileci nomine duplici sub sensu usos fuisse, nim: vel generaliter, pro quovis infimi ventris dolore insigni, ut & ventriculi, uteri, renum, mesenterii & intestinorum, referente *Mercuriali Variar. Lect. lib. 5. cap. 11*. Vel specialiter, pro eo dolore, cujus primaria sedes in ipso intestino Ileo collocatur: cujus tractatus nobis jam omnem implebit paginam. Quapropter missis Etymologiis ad definitionem, divisionem, causas, signa, curationemque ejus totos nos conferimus.

§. III.

Ad definitionem itaque ejus properamus, ut hisce præmissis facilior nobis ad ejus notitiam pateat aditus. Variè dum variis hunc definire affectum placuit, illorum recensio opus esset nimii tædi, ac futile. Quamobrem, missis his omnibus, Ilica passio sic commodissime circumscribitur; nim. ex quod sit: Motus intestinorum & per consequens etiam ventriculi peristalticus præposterus, atque inversus, à variis causis oriundus unà cum totali alvi constipatione, fœcumque per os exclusione. Sic nobis audit perniciosus hic humanoque generi infestissimus hostis. Melioris autem conceptus gratiâ hancce passionem duas in partes dividemus; in Ileum sc. verum, & spurium. Ileos verus est, cum à nimis tumultuante sanguine humores acres aliique maligni in ventriculum & intestina deponuntur, quorum culpâ peristalticus intestinorum motus omnino evertitur, ita ut omnia in iis contenta vomitu per os ejiciantur. Nothus est, cum Ilica passio oboritur ab obstructione fistularis intestinorum ductus, ita ut ob obstructum intestinum nihil ad inferiora descendere valeat, sicque non totius intestinorum ductus motus excretorius invertatur, sed tantum ejus pars, quæ supra sedem istius obstructionis sita est. Hæcque commodissima nobis visa est divisio, quapropter in nostra thesi omnino ei insistemus. Sed exigit ordo, ut etiam quid de subjecto, seu parte affecta hujus affectus statuendum sit, videamus. Est autem Ileci veri, subjectum totus intestino-
rum

rum fistularis ductus unà cum ventriculo, horum quippe omnium motus naturalis convertitur in convulsivum. Ileos autem Nothus primarium suum subjectum agnoscit intestinum Ileum dictum, tenuium intestinorum tertium, omnium longissimum, viginti & unum palmos adæquans, situm sub umbilico ad Iliæ & coxas utrinque. Reliqua vero omnia intestina, tam tenuia, quam crassa, ipsi pro subjecto secundario sunt; quatenus & in iis obstructio oriri possit, crassaque intestina facilius inflammatione corripiantur: qualem inflammationem in colo se bis observasse testatur *Dolans* sua in *Encyclopaediâ cap. prop.* ut & medicorum illud lumen *Willis. Pharmac. rat. p. m. 12.* Ita ut nullus dubitem crassa etiam intestina Iliacæ passionis Nothæ subjectum secundarium asserere. Multo magis, cum tot harum affectarum partium exempla in celeberrimorum Medicorum observationibus prostant, quæ inde haurire licet, dulcius enim ex ipso fonte bibentur aquæ; nec ea hic afferre, propositi ratio ferret, ut qui toto animo brevitatem affecto, quapropter causarum castra lustrari nunc fert animus.

§. I V.

Ut autem nostrum hostem cominus aspicere liceat, videamus, primo qualibus armis, ac quomodo nos affligere soleat. Sed veri Ilei prima erit habenda ratio, quapropter, ut ordine procedamus, hujus causas prius enucleare tentabimus. Sed antequam illud aggrediamur, dum motus peristaltici tractatus alterutram nobis implet paginam, in eo explanando parumper immorabimur. Totam autem chylicationem, quidque chylo in intestinis porro accidit, enarrare non est hujus loci: liceat solummodo, quid partibus ejus crassioribus ac excrementitiis contingat, inquirere. Quo melius itaque reliquæ chylicationis amendantur adeoque chyli veteris exuviæ penu ejus novo locum cedant, natura, (sit venia voci) motum intestinis excretorium ferè constantem & quasi solennem indidit: cujus motus media, ac stimuli varii sunt. Perficitur quippe hic motus à fibris intestinorum carneis tunicam eorum mediam contextibus, quarum duplex ordo: prima series, vel exterior sese rectâ in longitudinem eorum viscerum extendit, interior autem constituitur ex fibris circularibus, quasi totidem annulis. Hæ fibræ ope spirituum animalium inflatæ, actumentes decurantur, ac breviores evadunt, intestinaque in omnem dimensionem constringunt, eorumque cavitatem coarctant: hoc motu

successivo faeces versus anum propelluntur. Quod autem talis continuus aut successivus spirituum animalium in illas fibras fiat influxus, in causâ sunt. 1. Vel faeces suo onere, ac acredine intestina lacescentes, vel 2. alii humores bilis sc. ac succus Pancreaticus, vel etiam succus ex glandulis intestinalibus excretus, qui sua acredine & molestâ irritatione tunicam intestinorum nerveam affigunt, quâ spirituum continua fit determinatio. Hoc in diverticulo, redeamus nunc unde digressi sumus, ad causas sc. Ileii veri. Proxima autem causa, ut antea monuimus, est totius fistularis ductus intestinorum ut & ventriculi motus, jamjam traditi, inversio, quâ, quâcunque in intestinis continentur, versus superiora protruduntur, ac per os excluduntur, ita ut etiam clysteres injectos & suppositoria in anum intrusa per vomitum rejiciant. Hujus exempla ab observatoribus varia traduntur, quæ omnia allata in immensum hanc thesin excrescere facerent. Unum saltem rei illustrandæ gratiâ, ex *Riv. Prax. Med. lib. x. cap. 2.* his adjungam. Sic refert prædictus auctor ex *Mattheo de Gradi*: Puellam quandam, annos natam duodecim Ileio laborantem, postquam per triduum non solum faeces, sed etiam clysteres injectos vomitu rejecisset, tandem suppositorium oblongum in anum immissum, post breve tempus vomitu excludisse. Cum vero deinde suppositorium aliud filo ad coxam alligaretur, illud statim, disrupto filo, sursum ascendit ad ventriculum, idque ægra cum parte filii appensi evomit. Et cum tertio suppositorium aliud filis fortibus alligaretur, illud etiam paulo post ruptis filis per os cum parte filorum rejectum est. Tandem cum Medicus juberet, ut mater aliud suppositorium immitteret, tantâ violentiâ sursum attractum fuit, ut mater, nè rursus raperetur, illud extrahere coacta fuerit. Horrenda sanè ac miseratione digna historia! Sed videamus porro quænam sint causæ, quæ tantas turbas excitare valent: Liqueores à Pancreate, ductibus bilariis glandulisque intestinalibus expui soliti in intestinorum cavitatem hic potissimum culpandi videntur: nim. dum acrimoniâ nimiâ peccantes, ita vellicant, & scindunt illorum tunicam nerveam, ut spiritus inde effræni redditi in motus inordinatos cieantur. Motum etiam hunc inversum excitare posse videntur particulæ multæ acres ac malignæ, quæ ex tumultuante sanguine in febribus in ventriculum & proxima intestina deponuntur, quarum culpâ ventriculus primo motum suum invertere, ac violento motu materiam molestam in eo contentam per

os rejicere cogitur; cui motui intestina continuata mox obediunt, ac in consensum trahuntur, ventriculo vomituriente quasi Choream ducente. Ut hocce rectè statuit Illustris Sydenham. *sect. 1. cap. 1v.* Hæ autem, ut brevis sim, mihi visæ sunt causæ Ileum verum producentes. Quamobrem aliam nunc obambulabimus chordam, pressio sc. pede ad Nothi Ilei causas nos conferimus.

§. V.

Causa sicuti in vero, sic & in Notho Ileo proxima est motus peristaltici inversio, attamen sub hoc discrimine, quod in vero totus motus peristalticus invertatur, in Notho saltem ejus partis intestinorum ductus quæ supra obstructionem est. Causæ autem continentes & procatharticae sunt omnia ea, quæ cavum intestinorum occludere queunt; suntque hæ communiter, fæces induratae ac minis diu retentæ; flatus crassi magnâ copiâ in intestinis collecti, eaque valde distendentes: inflammatio aliique tumores magni, cavitatem intestinorum penitus occludentes: constrictio intestinorum in herniis, denique & ingressus partis intestini inferioris in superiorem vel superioris in inferiorem. Inter hæc causas, quæ obstruendo cavitatem intestinorum Ileo ansam dant, primas tenet, ut nostra ex recensione patet, fæcum alvinarum retentio, ac induratio. Harum retentio autem accidere solet, quando humores pontici ac austeri in ipsas intestinorum tunicas per earum glandulas numero nefcias deponuntur, quorum ope intestina contrahuntur, eorumque cavitas coarctatur, quibus coarctatis fæces descendere non possunt, sed in iis morari coguntur. Retinentur quoque fæces, quando ita indurantur ut loco moveri non possint; quod fit, quando nullus, aut saltem acido-stypticus in duodenum expuitur succus pancreaticus, qui fæces loco diluendi coagulat: idem etiam præstare potest glandularum intestinalium humor, aut heterogeneus, aut non pro more solito secretus. Occluso ita intestinorum cavo excrementa quotidie accumulanti suâ acredine & molestiâ ita irritant intestina, ut in talem motum præposterum trahantur; aut intestinum Ileon, (in eo enim ut plurimum accidit, quia versus coli initium arctius evadit) earum pressione valde distenditur, ejusque tubuli per quos spiritus animales iter facere solent, coarctantur, ac comprimuntur, ita ut illi ob denegatum liberum transitum inordinatè moti, ac ob fæcum morâ acridinem conceptarum irritationem majori copiâ eò versus destinati intestina convellere occipiant, ac in consensum

senfum tracto ventriculo faeces motu peristaltico inverso per os ejiciantur.

Secundum nunc sibi locum vindicant flatus crassi magnâ copiâ in intestinis collecti, eaque valde distendentes. Modus autem, quo tales flatus generantur talis nobis esse videtur, haud planè diversus illi, quo pueri ex sâpone in aqua soluto bullas per straminis tubulum excitare solent; materia enim fermentescibilis pituitæ viscidæ seu sero viscidiori inclusa in actum deducta, ac rarefiens corpus illud, quo vestitur, magis magisque extendit, ac in flatus elevat, qui tandem ulteriori rarefactione spontè rumpuntur: cum materia illa viscida prius ita distracta & rarefacta concidit, reditque in pristinum statum, cessante fermenti actione propter defectum materiæ, in quam sic agat, nisi aliæ materiæ simili se insinuet, eamque similiter in flatus distrahat, ac rarefaciat. Perspecta sic flatuum naturâ, restat, ut videamus quomodo nunc hi flatus nostrum affectum causare possint. Hi igitur flatus crassi magnâ copiâ in intestinis geniti, ac dissipari, & avolare nescii descensum faecum alvinarum impediunt: distendentes quippe intestinorum tunicas, tubulosque eorum comprimentes, spirituum animalium, qui per eos fluere debebant, impediunt influxum sufficientem in fibrillas motorias, quo influxu impedito motus peristalticus rectè peragi non potest, ita ut faecibus ob insufficientem motum excretorium & flatuum renitentiam descendere non liceat, ac proinde ingesta, spirituum animalium inordinato influxu, præpostero ac perverso motu vermiformi instituto, per eandem viam, quâ intrarunt, redire cogantur. Hæcque de flatibus sufficiant; eos enim latius pertractare propositi ratio non ferret, quapropter hos missos facimus,

Tertiam causam explanaturi; hæcque erat inflammatio, unâ cum aliis tumoribus magnis viam faecibus præcludere valentibus. Fit autem inflammatio cum sanguis extravasatus, inque interstitiis minorum tubulorum stagnare coactus heterogeneam quandam naturam induit. Sanguis enim evasatus particulis suis spirituosis, subtilioribus, ac volatilibus mox orbatur; quibus evanidis particulæ acidæ, ac salinæ ab iisdem temperare solitæ in se invicem insurgere incipiunt, acrioresque redduntur, quo motu intestino particulæ sulphureæ exaltantur, indeque tantus calor ac rubor; dolor autem ille pungens à particulis salinis, ac acribus fibrillas nerveas
scin-

scindentes, ac pungentes excitatur; sed ea mox clarius patebunt; modo, quo talis inflammatio in intestinis excitari soleat, magis in conspectum ducto. Notum igitur est intestina constare triplici tunica, quarum prima, nempe in parte concava est nervosa, media carnea, extrema membranacea, inter quas terminantur innumerae arteriae, quarum ope sanguis nutritioni intestinorum dicatus in eas defertur, particulaeque nutritioni idoneae per earum minima orificiola deponuntur. Si nunc contingat, quod nimia sanguinis rarefactione arteriae nimis distendantur, orificiaque eorum patuliora reddantur, per ea facile particulae salinae & acidae viscosae & id genus aliae, una cum sanguine expelluntur; quae, dum a venis resorberi nesciunt, ibidem stagnant. Particulae haec salinae, ac acidae fugatis particulis volatilibus, quae eas domare solebant, vinculo suo solutae ac quasi effraenae, motum intestinum instituunt; cum autem ob suam rarefactionem majus requirant spatium, pars affecta tumere incipit, ac expanditur: fibrillae haec ita expansae facili modo a particulis istis aculeatis reiteratis vicibus in eas impingentibus, discinduntur, quae discissae in vincinnos abeunt ac instar sidium resiliunt, tristemque valde in nobis sensationem excitant. Sicque erosio ac disruptis fibrillis, ac orificiis vasorum major fit sanguinis affluxus, ac indies inflammatio accrescit, quae tandem putrefacto sanguine in exulcerationes & abscessus degenerat, saepius etiam gangraenas ac sphacelos producit. Talis si inflammatio circa coli initium contigerit, ubi plerumque etiam observatur, fibrae ita laesae, contractiones pro faecibus elevandis obire non possunt, quapropter versus Ileon intestinum stagnantes passionem saepissime incurabilem producant. Idem ferè accidit si tumor ab inflammatione ortus incavum intestini vergat, ita ut illud occludatur, & liceat ut non omnino cavitatem obturet, faeces attamen praeterlabi non sinit: illae quippe in ulcus istud incidentes, illudque terentes tantum dolorem excitant, ut intestina sese contrahant, faecesque resilire faciant. Quomodo autem carunculae in intestinis natae, aliique tumores carnosii viam chyli exuviis praescindere possint, jam facilius est concipere, quam quod explicatione indigeat. Quapropter hisce, ut satis claris, sepositis, ad quartam nostrae affectionis causam presso pede transimus.

§. VI.
Quarto itaque loco, ut causam Nothi Ilei recensuimus constrictionem

tionem intestinorum in Herniâ: Herniam autem Iliacæ passionis matrem quandoque existere attendenti faciliè patebit; perpendat solummodo mecum quod, si intestinorum vel intestini alicujus prolapsus in inguen, scrotum, aut umbilicum fiat, fæces ob compressam fistulam intestinale[m] ibi morari ac hæere debeant, præsertim si Hernia sit talis, ut foramen per quod intestina exiderunt, sit nimis parvum, quam quod se per id reponere patiantur. Fæces enim alvinæ priores, quæ jam circa Herniam morantur, à fæcibus denuo allabentibus in intestinum compressum intruduntur, ita ut postea Herniâ jam sublatâ indurata ac solvere nesciæ nostrum producant morbum. Cujus exemplum extat in *obs. xvii. lib. xxi. Foresti*. Potest & inde produci inflammatio, ac plura alia mala. De quibus vide §. v.

Sed agmen nunc claudat, quinta ac ultima Nothi Ilei causa, nim. interceptio, vel insinuat[i]o intestinorum, hoc est partis vel superioris in inferiorem, vel inferioris in superiorem ingressus: qui plerumque sese hoc modo habet: Intestina per longum tempus à flatibus maximè distenta, ægro ob tormina corpus suum mirum in modum agitante ac flectente, à flatibus subito liberata concidunt, & ob debilitatas per longam distensionem fibras sese contrahere nesciunt, quapropter à flatibus in ipsâ abdominis cavitate contentis pars ejus quæ à mesenterio libera est in eorum cavitatem vel versus superiora vel inferiora intruditur, ac insinuat[i]r, ibidemque quasi in nodum complicatur; postmodum flatus, (sc. si insinuat[i]o est versus inferiora) à superioribus regurgitantes insinuat[i]um intestinum rursus expandere nesciunt, sed potius magis ac magis impellunt, sicque intestini cavum obturant, fæcibusque descensus denegatur; flatus continuo partem ita intrusam asservantes: hancque sententiam variorum *Cl. Vv. Observ.* affirmant: inter quos *Cl. Syb.* lib. 1. cap. 15. §. 18. ita refert de Puellâ quadam; à me dicit, deprehensum fuit intestini tenuis parte quavis coarctati ingressus in partem proximam, sed flatu solito magis expansam. Binas tales insinuationes in uno subjecto ipsemet vidi in Nosocomio Amstelodamensi Anatomen instituyente *Cl. Fred. Reyschio*, mihi ad rogam usque colendo.

Quam plurimi etiam statuunt intestina sibi invicem mutuo inferi, ita ut pars intestini superior illabatur in inferiorem vel è contra, separato sc. à mesenterio intestino tenui: hocque fieri posse non eo inficias, attamen rarissimè accidere credo, dummodo inte-

lina

flina, tam arctè ac firmiter mesenterio sint alligata, ut non nisi maxima vi ab eo separari possint. Sed crederem multos mox enarratam insinuationem non satis attentos pro verâ insertione accepisse. Talis tamen insertionis mentio fit in observationibus, *Cl. Meibomii, Prof. Helmstadiensis*. Antequam nunc hisce omnibus colophonem addimus, restat ut videamus, quid de intestinorum volvulo ita famigero sit statuendum. Volvuli hujus frequentissima apud plures practicos, & observatores fit mentio, estque iis intestini contorsio ac convolutio, atque in nodum complicatio. Hancce pluries contingere multis præclaris viris persuasum est. *Laz. Riv. in Cent. 3. Obs. xxvii.* In cadavere Iliaci exenterato tres tales convolutiones se invenisse tradit. *Paulus Barbette* septuplam convolutionem in intestino Ilco se observasse testatur. *Prax. p. m. 209.* Sed fides sit penes auctorem. Multi etiam, præter eos, veteres ac moderni Medici eandem amplectuntur sententiam. In quos rursus insurgunt alii præclari viri, deque arte Medicâ optime meriti. *Cl.* ac nunquam satis laudatus *Helmomius* volvulum in intestinis non dari posse pleno ore asserit, varias rationes ac validas exhibens. *Lugdunensis ille Hippocrates, Celeb. Sylvius* suo antesignano ex asse assentitur, cujus à parte etiam stant plurimi moderni Medici. Sed tantorum virorum tantasque componere lites meum non judicavi, dummodo omni experientia adhuc orbatus existam. Ne autem prorsus Azymbolos videar, breviter, quid mihi videatur, dicam: fateor itaque meum excedere captum, quomodo intestina, ita contorqueri, ac convolvi possint, adeo dum strictè mesenterio sint alligata, ac autumor profecto multis tales insinuationes pro volvulis habitas fuisse: perbellè enim quandoque nodum mentiuntur. Sed hisce potius supersedere placet quam multa inexperta proferre. Sicque pertractatis Ilei causis proximis ac continentibus stationem mutabimus, ac vexilla nostra in aliud agmen transferemus, de signis sc. quibus hic hostis nosci potest ut agamus, ordo exigit.

§. VII.

Inter signa autem, quæ præsentem hostem indicant, illa enim primas tenent, hæcce sequentia primaria esse videntur; omnia, quippe, quæ de iis tradunt Practici, afferre non lubet, saltem scitu necessaria palam facere studebo. Signum itaque certum ac Pathognomicum est alvus prorsus constipata, ita ut per inferiora nihil

descendat; cui si stercoreis, aut chyli vomitus adsit, infallibile Ileus habebis. Dolor etiam plerumque adest intolerabilis, ægrique dolorem peracutum fixum ac permanentem in uno vel pluribus locis percipiunt. Ructus ac rugitus adsunt immanes, ut & flatus, qui abdomen distendentes, ægros valde angunt. Vexantur quoque cardialgiâ, cibi fastidio ac nausæâ in principio morbi. Sed cum diversis à causis Ileos oriatur, pro earum varietate & signa sunt diversa. Si verus sit Ileos, sc. ab intestinorum irritatione nimia, etiam clysteres ac suppositoria per anum immissa evomuntur. Si vero Notha sit Passio, ac quidem producatum à fœcibus induratis, dolor nec adeo vehemens, sed magis gravativus existet, alvus antea per aliquod dies erit adstricta, nec vomitus adeo frequens occurreret, febrisque ferè nulla adest.

Si vero à flatibus ortum ducit, dolor est tensivus, murmura ac rugitus audiuntur, dolor non ita fixus est, sed vagus, excretio etiam nulla fit, colicique doloris signa ferè omnia præcessere. Si autem Ileos natales suas debeat inflammationi, febris aderit intensa, ac continua, dolor erit acutissimus, morbusque mox ad statum prope-rabit. Hernia intestinalis si fuerit in causa, tumor in parte læsa mox animadvertitur, sc. vel in inguine vel in seroto aliaque Ileus signa adsunt. Si verò oriatur ab intestini insertione, vomitus erit continuus fœcum & assumptorum, urina supprimitur, podex introrsum retrahitur, extremaque frigent, quibus signis si rectè uteris facilè præsentem hostem dignosces. Sed non sufficit Medico ex signis collatis morbum quempiam cognoscere, oportet, ut etiam prognosin ejus instituat, ac quæ futura sint & ægro & adstantibus prædicar. Nihil magis etiam ad famam medici facit, quam futurorum prædictio, hancobrem quid de eâ statuendum sit, videbimus.

§. VIII.

Videamus igitur quid in Prognosi humeri nostri valent, quid ferè recusant. Ileos itaque est morbus periculosus, sed alius alio est periculosior. Lethaliter plerumque terminatur, si febris, aut alvi solutio supervenerit, ut ait Hipp. l. 3. de morb. tum enim sæpissime aliquod intestinum est sphacelatum. Ileus qui oritur ab inflammatione est periculosissimus, quoniam quandoque in abscessum abit, quo rupto, fœces in ipsam abdominis cavitatem cadunt, unde crudelissima symptomata. Verus quoque Ileos semper lethalis est. Chylum, biliosa, mali odoris varia nigra emovere pessimum, juxta Aph. 24.

Sect. 4.

Sett. 4. Alvus, si ita constringatur, ut nihil immittere liceat, exitiosum est. Si Ileus ortum ducit à sola fæcum & flatuum obstructione, bonum adhuc licet sperare eventum, ac solvitur plerumque urinæ profluvio. Teste *Hippocr. in Aph. 44. Sett.* 6. sunt etiam hujus loci dicta *Aph. 10. Sett.* 7. ubi inquit: ab Ileo vomitus aut singultus, aut convulsio aut desipientia, malum. Si fætor, aut vermes ex ore egrediantur, exitiosum est. Si frigidus sudor Iliacis erumpat; mors est præ foribus. Sed ut brevis sim, Ileus valde semper est periculosus, ac mali ominis, & à tam infausito hospite, parum boni sperare licet. Plura adhuc alia prognostica signa in ipsis auctoribus inveniuntur, quæ inde excerpere & hic apponere opus esset inutile, idcirco B. L. ad illos ipsos remittimus. Quapropter ut res voto respondeat, hoc est, ut breviter colamus, causas & signa, & quæcunque præcessere missa facimus, visuri, quid ipsa cura in hoc affectu valeat.

§. IX.

Dieteticæ, (huic enim merito primus concedendus locus, frustra enim laborabit medicus præscribendo remedia, si æger rectam dietam servare nesciat) de moderamine sex rerum nonnaturalium tractantis prima erit habenda ratio.

Inter sex res non naturales agmen ducit, aër, qui si fieri possit, comparetur temperatus, si autem ab inflammatione ortus est Ileus frigidum eligerem, si me voti compotem fieri daretur; aliter si natura haberi non potest, arte parandus erit. Sin malum hoc fæcum obstructioni suas debeat natales, humidus magis est appetendus.

Aërem à tergo sequuntur, cibus, & potus, illi tamen vix merentur, ut hic loci considerentur, quia nullo modo retineri possint: ac licet æger appetat, quod tamen raro accidit, præstaret, ut se ab iis abtineat. In inflammatione autem, si cibus est exhibendus, victus conducit refrigerans, in fæcibus induratis emolliens. Vitanda sunt omnia cruda, frigida, flatulenta, salsa, pinguis, ut quæ inflammationem augere possunt; pullorum ac carnis ovillæ juscula hic magis conveniunt. Si inflammatio sit à stercoribus induratis, pro potu ordinario utatur æger stercoris equini decoctum. Quorum loco delicatulis possunt exhiberi varia julapia, ac emulsiones.

Somnus ac vigiliæ nunc sese etiam offerunt: quæ pro varietate

causarum varie sunt adhibenda. In inflammatione quippe intesti-
norum somnus potius est suadendus; in obstructione autem magis
sunt imperandæ vigiliæ.

Motus & quietis quoque eadem est habenda ratio. In inflam-
matione etenim conducibilior est quies; in obstructione autem è
contra motus.

Multum quoque interest, ut excreta ac retenta vobis respondeant,
quapropter omni operâ innitendum est, ut fæces alvi educantur,
alvusque laxa fervetur: Mensium, hæmorrhoidumque fluxus ordi-
narium fervent motum oportet, urinæque excretio sese more
solito habeat.

Rerum nonnaturalium tandem agmen claudunt, animi pathe-
mata, quæ, quantum possibile modum non excedant oportet; exu-
lent ira, & tristitia, hilaritati magis studendum. Specialiorem diæ-
teticam præscribere non licet, in immensum tunc enim nostra
thesis excresceret, quod absit, librum enim conscribere non anni-
tor. Quamobrem Diætetica colophonem addentes, ad ipsam cu-
ram Methodicam properamus.

§. X.

Ad curam Methodicam tandem pervenimus, quæ consistet,
1. in restituendo ventriculi & intestinorum motu inverso. 2. In cor-
roborandis intestinis ab humoribus acris debilitatis. 3. In eliminan-
dis humoribus peccantibus. Quibus tribus si satisfieri poterit, ve-
rus Ileus curabitur. His indicationibus sufficere posse videtur hæc
Methodus adèd à *Cl. Sydenham.* laudata, & probata; nempe su-
mat æger salis absinth. ℞j. ex cochleari uno succi limon. hocque bis
de die manè sc. ac sero utatur. Dum his utitur, propinetur ægro
quaque horâ aq. menth. still. cochlearia aliquot, ut vomitus illi
enormes, doloresque inde nati sedentur. Interim catulus vivens
indefinenter accumbat ventri ægri. Sicque ventriculo ac intestinis
corroboratis, vomituque ac doloribus per diem unum & alterum
cessantibus, ut materia illa acris in intestinis hærens eliminetur,
propinetur ægro aq. menth. ℞j. in quâ soluta est mass. pillul. cochix
℞j. ast ne vomitus redeat, tempore purgationis assumat æger,
quandoque aq. menthæ. Sed cavendum est, ne purgatio instituat
antequam intestina jam sint corroborata, motusque peristalticus
qui erat inversus in pristinum statum sit reductus. Purgantia enim
alias semper scopum Medici frustrantur, ac loco purgationis, vo-
mitio-

mitionem instituunt. Utatur interim æger victu tenuiori. Vescatur solummodo bis terve de die jusculi Gallinacei aliquot cochlearia. Ac ut recidivæ præveniatur, æger sese per longum tempus lecto applicet, donec prorsus convalescerit, ventremque laneis duplicatis regat ad arcendum frigus externum. Quâ methodo *Clariff. Sydenham.* se feliciter usum fuisse testatur.

Si autem Iliaca passio oborta sit à fecibus induratis alia via erit in curatione inflectenda. A lenientibus & emollientibus cura erit sollicitanda clysteribus. In quem finem paratur clyster ex lact. vacc. ℥ij. adjectis sachar. & albumine ovi, cui indatur tinctur. Castor. q. s. vel ℞. Jur. pull. ℥viij. Sach. rubr. ol. oliv. an. ℥iij. F. Clystma, quo repetito si feces emollitæ fuerint, ut materia stercorea educatur, iis addi potest aliquis stimulus ex purgantibus mitioribus. Hauriat aliquando etiam æger decoctum stercoris caballini. Sunt qui hoc in casu intestina tollibus inflant, ut feces inde motæ descenderent, sed fateor ingenuè me huic remedio meum calculum addere non posse, si enim feces induratae sint, non video qui contra aërem inflatum descendere possent; ac metuerem magis periculum, ne si inflammatio adesset, aër suo frigore poros constringendo affectum potius auget quam diminueret; quamobrem hancce methodum planè rejiciendam esse censeo. *Helmontius* globulos plumbeos in casu desperato deglutiendos suadet, qui solo suo pondere stercus induratum descendere faciunt. Sed cautius hisce mercandum censeo, ne iis in intestinis remorantibus majus periculum ægro accidat.

Quod si à flatibus in intestinis magnâ copiâ genitis suas natales traxit Iliaca passio, ad clysteres carminantes mox erit confugiendum. Tale erit sequens. ℞. Herb. puleg. rutæ: calam. an. Mj. summit. cent. min. Mj. Sem. carminat. an. ℥j. Coq. cum hydrom. colat. ℥viij. adde El. Diacath. Mell. merc. an. ℥j. Propinetur ægro Mixtura ex carminat. constans. E. g. ex aq. meliss. menth. fœnic. sp. sal. armon. sal. volat. oleof. syr. quinque rad. &c.

Videamus nunc porro quid sit agendum in Ileo ab inflammatione genito. In eo, ut æstus sanguinis imminuatur, porique vasorum collabantur, statim instituenda erit V. S. eaque, primâ incassum exhibitâ, & alia, si ægri vires ferant, erit instituenda. Dein injiciatur clyster ex emollientibus constans.

Quod si ex ulceratio sequatur iis frustra adhibitis, maturantibus, ac
postea

postea abstergentibus insistendum. Sed si totum exulceretur intestinum, ita ut faeces in ipsum abdomen decendant, aut gangraena, vel sphacelus superveniat incassum medicamenta adhibebis, mors quippe jam fores pulsat.

Si vero ex hernia intestinali procedat, facilius erit curationis, manu enim chirurgica, repositis intestinis, sponte saepius finitur. Ast, si faeces jam sunt induratae, clyster emolliens erit injiciendum, decoctumque stercorinum bibat aeger. Fovetque tumorem seq. cataplasm. ꝑ. Fol. malv. linar. fl. chamæmel. verbasco. aneth. sem. lini an. Mj. Cumin. zij. cum lacte bubulo fiat cataplasma. Quo saepius applicato se quempiam feliciter restituisse testatur *Dolanus.*

Si vero ab insertione intestini producta sit Iliaca passio, mors est in olla, nempe si pars superior intrusa sit in partem inferiorem, ast si spes affulserit, eam aliter sese habere, Mercurius crudus ad aliquot uncias est deglutiendus, globuli aurei assumendi, quibus adhibitis aeger se movere debet. Sed hoc non temere est faciendum ob convulsiones & symptomata, aliaque mala inde oriunda, si res non procedat. Sed satis jam haec prata bibere, calamoque meo concedenda quies; plura quippe ex aliis auctoribus afferre non lubet, sed L. B. ad ipsos auctores remitto, quapropter

Jam satis est, ne me Crispini scripta lippi

Compilasse putes, verbum non amplius addam.

F I N I S.